

Aan:

- College van dijkgraaf en heemraden Waterschap Rivierenland
- Gemeenteraadsleden West Betuwe

Op 14 december ontvingen wij een brief van het Waterschap (WSRL) waarin een 'pas op de plaats' van een paar maanden wordt aangekondigd voor de dijkversterkingsplannen.

Uit de nieuwste plannen zou blijken dat de kostenramingen hoger worden en dat de dijk meer ruimte gaat innemen. Het WSRL gaat daarom naar nieuwe technieken en kostenverlaging kijken.

Het is voor ons duidelijk dat de dijkversterking hoe dan ook ingrijpend zal worden. Wij zijn zeker geen tegenstanders van dijkversterking: een veilige dijk is in ieders belang.

Er zijn echter een aantal zaken die we onduidelijk vinden in de aanpak en communicatie. Ook hebben we een aantal wensen rond de dijkversterking.

Kosten

Het Waterschap communiceert naar onze mening niet inzichtelijk maar wel tegenstrijdig over kosten.

Het WSRL heeft bijvoorbeeld gezegd dat constructies in de dijk ongeveer even duur zijn als dijkversterking met zand en klei, maar ook dat constructies tot 6 keer zo duur zijn. Dit wordt niet inzichtelijk cijfermatig onderbouwd. Volgens het Handboek Dijkenbouw 2018 zijn er vele technieken, en de media staan bol van de (soms kostenbesparende) innovaties om dijken te versterken.

Welke harde kosten wel en niet worden meegerekend bij de verschillende methodes is niet duidelijk, en ook niet welke maatschappelijke, sociale en ecologische kosten er zijn (de zgn. MKBA).

De kans is aanwezig dat het Waterschap niet voldoende zicht heeft op alle mogelijke kosten. De kostenramingen van 2014 blijken nu te laag te zijn.

Meer of minder ruimte voor de dijk

We vragen ons af of het Waterschap voor onnodige onrust in de dijkdorpen heeft gezorgd door als uitgangspunt te kiezen voor een traditionele dijkversterking met zand en een laag klei, met een helling van 1:3. Met constructies in de dijk als uitzondering daarop.

Door deze keuze zullen vele van de door bewoners en toeristen geliefde parels onder het zand van de nieuwe dijk verdwijnen en daar zijn de mensen en de natuur niet blij mee.

Constructies sparen tuinen, bomen, huizen en natuur, vergen minder zand en klei, en houden kwel en piping beter tegen. Volgens Annette Kieftenburg van Deltares "verkleint een damwand de kans dat een dijk bezwijkt door piping". Een dijk van zand en klei moet heel breed zijn om dezelfde veiligheid te bieden als een dijk met een constructie erin. Klei scheurt bij droogte. Constructies aan de rivierzijde kunnen een innovatieve oplossing zijn tegen gravende bevers en muskusratten. Die hoeven dan minder vaak gedood te worden.

Volgens de 'Voorkeursvariant' voor de dijkversterking (VKV, Sweco rapport) wordt nu gekozen voor constructies in het binnentalud (damwand, soilmixwand of een innovatie). Daardoor is daar niet 25 meter maar een smalle strook voldoende.

De buitenberm wordt tussen 0 en 5 meter breed i.p.v. 15 meter. Dit alles is gebaseerd op nieuwe inzichten. Hierdoor wordt de dijk minder breed en niet nog breder dan het WSRL aanvankelijk dacht.

Het voorstel van het Waterschap voor een flauwere dijkelling (van ongeveer 1:2 naar 1:3), in verband met het maaien, betekent extra verbreding van de dijk, dus schade. Wij verzoeken het Waterschap daarom om met de huidige maaimethode te blijven werken.

Uiterwaarden: grondstoffenwinning in natuurgebieden

De geplande dijkversterkingsmethode zorgt voor een waterstandsverhoging van maximaal 3 cm. Om dat te compenseren zijn maatregelen in de uiterwaarden ter grootte van het zojuist uitgevoerde Programma Stroomlijn (ingrijpende bomenkap) nodig. De manier waarop de compensatie wordt uitgevoerd en de keuzes die worden gemaakt, bepalen of de huidige natuurwaarden erop achteruit of vooruit gaan.

Voorts is het zo dat de uiterwaarden als mijnbouwgebied gebruikt gaan worden voor zand en klei voor de dijk. Voor een ontheffing van de Wet Natuurbescherming zal gekeken worden of er alternatieven zijn die de natuur maximaal ontzien. Ditzelfde geldt voor de 1,6 hectare zeldzaam zachthoutoobos dat zou verdwijnen door een onnodig brede dijk. Het risico bestaat dat de planning verder uitloopt als de verplichte ooboscompensatie in de uiterwaarden niet, of niet snel genoeg, geregeld kan worden¹.

Wensen van de bewoners voor een aantrekkelijker en toegankelijker landschap

Een twintigtal bewoners in Varik en Heessel is actief met het project 'Levend Landschap', waarin wordt samengewerkt met de Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Gemeente en Provincie.

Bewoners zijn erg betrokken bij hun mooie leefomgeving en dus ook bij de uitvoering en consequenties van de dijkversterking.

Vanuit de bewoners van Levend Landschap is er de wens om met u om tafel te gaan over de methoden voor dijkversterking, de compensatiemaatregelen in de uiterwaarden, en over zaken als bloemrijke dijken (biodiversiteit), maaibeheer, dijktrappen, overstapjes/klaphekken, een strook voor langzaam verkeer op de buitenberm en beperkte verlichting.

Samenvattend onze vragen en wensen

1. Kunt u ons onderbouwde becijferingen bieden van alle beproefde en nieuwe dijkversterkingsmethodes en de bijbehorende maatschappelijke kosten?
2. Wilt u aan onze wens tegemoet komen om de huidige hellingshoek van de dijk als uitgangspunt aan te houden?
3. Mogen wij meedenken over de te kiezen methode van dijkversterking en over compensatiemaatregelen die de natuurwaarden in de uiterwaarden verhogen?
4. Kunnen we met u in gesprek over biodiversiteit, maaibeheer, toegankelijkheid, verkeersveiligheid², verlichting en zichtbaar maken van de contouren/de fundamenten van het Huys te Varick?

Tot slot nog deze vragen:

5. We lezen dat het binnentalud zoveel mogelijk waterdoorlatend moet zijn, maar dat veroorzaakt kwel. Elders lezen we enthousiaste verhalen over constructies/innovaties die juist kwel tegenhouden. Wat moeten wij hiervan denken?
6. Er is volgens het WSRL goede kans dat er licht verontreinigde grond zal worden gebruikt om de dijk te versterken. Zijn de dijkbewoners geïnformeerd dat dat gevolgen heeft voor de voedselketen (groenten, fruit, schapen)?

Deze brief is ondertekend door de volgende personen (zie lijst):

¹ De Rijswaard bij Waardenbrug wordt genoemd voor aanplant van een nieuw oobos. Rijkswaterstaat heeft daar in 2013 juist oobos gekapt vanwege het 'waterstandsverhogend effect' van bomen (Programma Stroomlijn).

² De dijk is veel drukker geworden en dat zal nog toenemen. Nu de dijk wordt aangepakt ligt het scheiden van snel- en langzaam verkeer voor de hand: dat maakt de dijk veel veiliger dan de door u voorgestelde 'Gastvrije Dijk'. Uit het Coalitieakkoord Samen Bouwen 2019 -2022: "We houden alle kernen veilig bereikbaar voor alle verkeersdeelnemers en opteren daarin *verkeersstromen zo veel mogelijk te scheiden*. We zorgen voor optimale veiligheid van fietsroutes, onder meer door goede verlichting ervan en in het bijzonder op *schoolroutes*... Hierin hebben we speciale aandacht voor de kwaliteit van de infrastructuur in het buitengebied."